Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2019-00285

VNEUS Siivola Heli(VNK) 10.04.2019

Asia
Yleisten asioiden neuvosto 9.4.2019, ml. yleisten asioiden neuvosto (art. 50)

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 09.04.2019

Neuvosto kävi keskustelun koheesiopolitiikasta ja yhteisestä maatalouspolitiikasta tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä (MFF). Jäsenmaat pitäytyivät vanhoissa kannoissaan. Maatalouspolitiikkaa ja sen rahoitusta puolustettiin laajasti. Periaate, että koheesiopolitiikalla tuetaan muitakin kuin vähiten kehittyneitä alueita, sai niin ikään kannatusta. Komissio katsoi, ettei keskustelu tarjonnut mitään uutta, ja korosti tarvetta yksinkertaistaa neuvottelulaatikkoa. Mikäli leikkauksia koheesioon ja maatalouteen ei hyväksytä, on tehtävä leikkauksia muihin otsakkeisiin. Puheenjohtaja kertoi, että työ teknisellä tasolla jatkuu toukokuun puoleenväliin saakka. Tavoitteena on saada virtaviivaistettu neuvottelulaatikko kesäkuun Eurooppa-neuvostoon.

Yleisten asioiden neuvosto hyväksyi keskustelutta YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) toimeenpanoa koskevat neuvoston päätelmät.

Oikeusvaltioperiaatteen osalta neuvosto sai Unkaria ja Puolaa koskevat tilannekatsaukset. Komissio katsoi, ettei tilanne maissa ole parantunut. Useat jäsenvaltiot kannattivat Unkarin kuulemisen käynnistämistä EP-vaalien jälkeen tai kesäkuussa. Puolan osalta puheenvuoroissa korostettiin tarvetta jatkaa prosessia. Osa toivoi, että seuraava Puolan kuuleminen järjestettäisiin kesäkuussa.

EU27-kokoonpanossa neuvosto valmisteli 10.4. järjestettävää Eurooppa-neuvostoa (artikla 50).

Suomea edusti kokouksissa pysyvä edustaja Marja Rislakki.

A-kohtien luetteloiden hyväksyntä

Hyväksyttiin A-kohdat asiakirjan 8193/1/19 REV 1 mukaisesti.

Monivuotinen rahoituskehys 2021-2027

Neuvosto kävi MFF-keskustelun koheesiopolitiikasta ja yhteisestä maatalouspolitiikasta. Keskustelu perustui puheenjohtajan ennakkoon jakamiin kysymyksiin, joissa keskityttiin eri aluekategorioihin koheesiorahoituksen painopisteinä, koheesiopolitiikan rooliin uusiin prioriteetteihin ja

ennakoimattomiin menoihin vastaamisessa sekä maaseutualueiden kehitykseen ja maatalouspolitiikan kestävyyteen.

Jäsenmaat pitäytyivät keskustelussa pitkälti vanhoissa kannoissaan, eikä aika näyttänyt olevan kypsä kantojen lieventämiselle tai kompromisseille.

Osa jäsenmaista korosti koheesiorahoituksen suuntaamista erityisesti vähemmän kehittyneille alueille. Osa taas kannatti periaatetta, että koheesiopolitiikalla pitää tukea muitakin kuin vähiten kehittyneitä alueita (ml. siirtymäalueet). Tukea peräänkuulutettiin myös talouskriisistä toipuville alueille.

Osa jäsenmaista kannatti eksplisiittisemmin sitä, että koheesiopolitiikalla vastataan myös uusiin haasteisiin (esim. muuttoliike). Perinteiset koheesiomaat korostivat laajalti koheesiopolitiikkaa ensisijaisesti konvergenssin edistäjänä. Muutama jäsenmaa painotti koheesiopolitiikan roolia pitkän aikavälin investointien rahoittajana, eikä pitänyt koheesiopolitiikkaa ensisijaisena instrumenttina ennakoimattomiin tilanteisiin vastaamisessa.

Muutama jäsenmaa peräänkuulutti joustoja koheesiopolitiikan rahoituksen sääntöihin (esim. temaattinen keskittyminen). Muutama mainitsi koheesiopolitiikan puolivälitarkastelun hyödyllisenä joustoelementtinä.

Yhteistä maatalouspolitiikkaa (CAP) puolustettiin laajalla rintamalla. Moni painotti CAP:n 2. pilarin, eli maaseuturahaston, merkitystä. Esille nostettiin myös, että 1. ja 2. pilarien leikkaukset ovat epätasapainoisia. Suorista tuista pitäisi leikata suhteessa enemmän kuin maaseuturahastosta.

Komissio (komissaari Oettinger) piti keskustelua hyödyllisenä, mutta valitteli, ettei keskustelu tarjonnut uutta, vaan jäsenmaat keskittyivät toistamaan vanhoja kantojaan. Komissio totesi, että rahoituskehyksen käsitteleminen kesäkuun Eurooppa-neuvostossa edellyttää neuvottelulaatikon yksinkertaistamista. Mikäli jäsenmaat eivät hyväksy leikkauksia koheesioon ja maatalouteen, on leikkauksia tehtävä muihin otsakkeisiin. Leikkaukset koheesioon ja maatalouteen ovat välttämättömiä, kun merkittävä nettomaksaja jättää unionin. Komissio korosti myös budjetin tasapainoa. Komission esittämällä tavalla koheesiopolitiikka, maatalouspolitiikka ja budjetin muut otsakkeet ovat tasapainossa.

Tasapainoa on haettu myös koheesiopolitiikassa, jossa turvaverkko takaa, etteivät leikkaukset ole liian suuria. Komissio viittasi alueisiin jotka ovat taantuneet 1990-luvulta lähtien ja korosti, että EU:n pitää tukea kaikkia alueitaan, vaikka rahoituksen painopiste onkin vähiten kehittyneissä alueissa. Maatalouspolitiikan osalta komissio katsoo, että pilarien välinen jousto kompensoi leikkauksia.

Puheenjohtaja piti keskustelua hyödyllisenä ja kertoi, että työ teknisellä tasolla jatkuu toukokuun puoleenväliin saakka. Puheenjohtaja toisti, että sen tavoitteena on saattaa virtaviivaistettu neuvottelulaatikko kesäkuun Eurooppa-neuvostoon.

Lisäksi puheenjohtaja viittasi uusimpaan edistymisraporttiinsa ja totesi, että Euroopan parlamentin kanssa on saavutettu 10 osittaista yhteisnäkemystä rahoituskehysliitännäisistä sektoriasetusesityksistä ennen EP:n vaalitaukoa.

Neuvoston päätelmät ”Kohti kestävää Eurooppaa vuoteen 2030 mennessä”

Puheenjohtaja kertoi lyhyesti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) toimeenpanoa koskevista neuvoston päätelmistä. Kyse on tärkeästä askeleesta. On EU:n intressissä olla johtoroolissa Agenda 2030:n toimeenpanossa. Toimeenpanon vauhdittaminen on prioriteetti EU:lle. Kestävän kehityksen tavoitteet (SDG) tulee valtavirtaistaa kaikkiin EU-politiikkoihin.

Jäsenmaat eivät käyttäneet puheenvuoroja. Hyväksyttiin päätelmät.

Unionin arvot – Unkari

Komissio (1. vpj Timmermans) kertoi lyhyesti näkemyksensä tilanteesta ja korosti, että neuvoston tulisi varmistaa Euroopan parlamentin ehdotuksen kunnollinen käsittely.

Käytetyissä puheenvuoroissa korostettiin tarvetta turvata unionin arvoja ja tuotiin esille huolia ilmaisun ja median vapaudesta, akateemisesta vapaudesta (erit. Central European University, CEU), yhdistymisvapaudesta ja kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuuksista sekä oikeuslaitoksen itsenäisyydestä Unkarissa. Valtaosa puheenvuoron käyttäneistä jäsenmaista kannatti Unkarin kuulemisen käynnistämistä EP-vaalien jälkeen tai kesäkuussa.

Suomi korosti tarvetta turvata unionin arvot. Esille nostetuista huolista tulee keskustella kunnolla Unkarin kanssa. Dialogi on tärkeää ja ao. jäsenvaltion kuulemiseen on sopimusten mukaan velvollisuus. Suomi kannatti Unkarin kuulemisen käynnistämistä EP-vaalien jälkeen.

Unkari piti pitkän puheenvuoron, jossa se toi esille näkemyksiään esille nostettuihin huoliin. Unkari korosti, että keskustelun on perustuttava objektiiviseen, luotettavaan ja ajantasaiseen tietoon. Neuvostossa ei tulisi käsitellä asioita, joista on nostettu rikkomuskanne. Jäsenvaltioiden tulisi olla kärsivällisiä ja odottaa EU:n tuomioistuimen (EUT) ratkaisuja.

Puheenjohtaja totesi, että neuvosto palaa asiaan.

Oikeusvaltioperiaate Puolassa

Komissio antoi lyhyen tilannekatsauksen. Komission mukaan Puolan tilanteessa ei ole tapahtunut edistystä. Komissio on käynnistänyt uuden rikkomuskanteen tuomarien kurinpitomenettelyistä.

Käytetyissä puheenvuoroissa tuotiin esille huolta tuomarien kurinpitomenettelyistä sekä Puolassa toteutettujen uudistusten kumulatiivisesta vaikutuksesta oikeuslaitoksen itsenäisyyteen. Esille tuotiin, että oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on keskeistä myös sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Puolan toivottiin jatkavan työtä esille nostettujen huolten ratkaisemiseksi. Artikla 7 -prosessin jatkamista pidettiin tärkeänä. Osa toivoi, että Puolan kuulemista jatkettaisiin kesäkuussa.

Suomi tuki kommenttia oikeusvaltioperiaatteen yhteydestä sisämarkkinoihin ja laajemmin EU:n toimintaan. Positiivisesta kehityksestä huolimatta on vielä huolia. Suomi katsoo, että artikla 7 -prosessia tulee jatkaa.

Puola totesi edellisen kuuleminen joulukuussa osoittaneen, että kaikki asiat on jo loppuun käsitelty Puolan puolelta. Prosessi tulisi lopettaa, koska se ei enää vastaa tarkoitustaan. Asiat on siirretty EUT:n puolelle.

Muut asiat

Ei muita asioita.

***

Yleisten asioiden neuvosto (artikla 50)

Eurooppa-neuvoston (art. 50) 10.4.2019 valmistelu

Puheenjohtaja totesi, ettei toivottua edistystä ole saavutettu. UK:n alahuone otti asian hoitoonsa, mutta varsinaista onnistumista ei ole vielä nähty. Alahuoneessa toteutettiin indikatiivisten äänestysten sarja. Vain Cooperin esitys koskien pidennyksen hakemiseen velvoittamista meni läpi, ja PMI May on hakenut joustavaa pidennystä 30.6. asti. Mayn kirjeessä on maininnat EP-vaalien järjestämisestä sekä sitoutumisesta rakentavaan toimintaan ja vilpittömään yhteistyöhön. UK:ssa moni haluaa välttää sopimuksettoman eron, mutta se ei ole vielä tarpeeksi. Tuskin ehdottaman pidemmän jatkon ideana on kompromissi, jolla vältetään toistuvien pidennysten pyytäminen ja sopimukseton ero.

Sopimuksettomaan eroon varautumisen kannalta on saavutettu hyvää edistystä eli ollaan varauduttu niin paljon kuin voidaan. Komissio antaa vielä yhden tiedonannon.

Komissio (pääneuvottelija Barnier) piti tilannetta vakavana ja toivoi rehellistä ja avointa keskustelua, jotta Eurooppa-neuvostossa on yhteinen kanta. On säilytettävä EU27:n yhtenäisyys sekä muistettava viime vuosien aikana tehty työ ja EU:n intressit. Tulevan suhteen osalta tavoitteena on luoda vahva ja kunnianhimoinen suhde UK:n kanssa kaikilla aloilla, ei vain ulkopolitiikassa, taloudessa ja puolustuksessa. EU:n intressit ja EU:n sujuva toiminta on taattava, huomioiden myös EP-vaalit.

Komissio muistutti Eurooppa-neuvoston 21.3.2019 sopimista puitteista. Jos brittiparlamentti olisi hyväksynyt erosopimuksen maaliskuun viimeisen viikon kuluessa, pidennys olisi ollut 22.5. asti. Kun tämä ei toteutunut, UK:n edellytetään kertovan jatkotoimistaan ennen 12.4.2019. Huomisessa Eurooppa-neuvostossa Mayltä odotetaan selvää suunnitelmaa, jossa olisi oikeutus pidennykselle. On tiedettävä, koska UK aikoo ratifioida erosopimuksen ja miltä pohjalta.

Komissio piti hyvänä, että Mayn kirjeessä oli huomioitu EP-vaalit ja se, ettei erosopimusta voida muuttaa. Mayn keskustelut labourin kanssa jatkuvat. Tulevaa suhdetta koskevaa poliittista julistusta voidaan muuttaa, jos UK muuttaa reunaehtojaan. Jos sopu UK:ssa syntyy, sen sisältö on tarkistettava EU:n suuntaviivojen ja intressien valossa. Sisämarkkinoiden ja tulliliiton integriteetti sekä neljän vapauden jakamattomuus on säilytettävä.

Eurooppa-neuvoston tulisi pyrkiä ratkaisuun, josta olisi vähiten haittaa EU:n toiminnalle. Vaihtoehtoja ovat brexit keskiyöllä 12.4., UK:n pyytämä lyhempi pidennys tai Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Tuskin ehdottama määräaikainen pidennys. Kukaan ei halua sopimuksetonta eroa. Aikapaineella on merkitystä. Ei ole järkevää järjestää Eurooppa-neuvoston kokouksia brexitistä joka kuukausi. Vain UK voi päättää jatkosta omalta osaltaan. Tulee varmistaa, että EU27 voi keskittyä katsomaan eteenpäin.

Myös sopimuksettomaan eroon on varauduttu. Turbulenssia tulisi kuitenkin etenkin UK:lle, Irlannille ja rannikkovaltioille lähellä UK:ta sekä tietyille aloille, kuten liikenne ja kalastus. Komissio muistutti, että tämä ei olisi pysyvä tila. Tässäkin tilanteessa olisi sovittava ensin kansalaisia, rahoitusratkaisuja ja Irlantia koskevista kysymyksistä ennen keskusteluja tulevasta suhteesta laajemmin.

Käydyssä keskustelussa korostettiin, että järjestäytynyt ero on edelleen ensisijainen tavoite. Erosopimuksen hyväksyminen on ainoa keino tämän toteuttamiseksi. Keskustelussa käytiin läpi pidennykseen liittyviä riskejä ja korostettiin tarvetta saada UK:lta vakuuttavat perustelut ja jatkosuunnitelma pidennyksen tueksi. EU:n toimintakyvyn säilyttämistä sekä UK:n sitoutumista EP-vaalien järjestämiseen ja vilpittömään yhteistyöhön painotettiin. EU27:n yhtenäisyyden säilyttämistä pidettiin tärkeänä. Tilanne UK:ssa on epävarma, joten on varauduttava kaikkiin lopputuloksiin.

Suomen edustajat
Pysyvä edustaja Rislakki ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	brexit, Eurooppa-neuvosto, Oikeusvaltioperiaate, Puola, rahoituskehykset, Unkari, YAN Yleisten asioiden neuvosto, kestävä kehitys
Hoitaa	**OM, SM, UM, VM, VNK, YM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, PLM, SP, STM, TEM, TPK, TULLI, VH, VTV